

št. 1

Glasilo gimnazije
Novo mesto

II 16756

s t e z i c e

letnik XXIII

leto 1976/77

številka 1

D2017/9550

---

urejuje uredniški odbor /Franci Beg, Iztok Gradecki,
Tatjana Kapš, Maja Klemenc, Marija Trunkelj/

glavni urednik Jolanda Valentič

odgovorni urednik Franci Beg

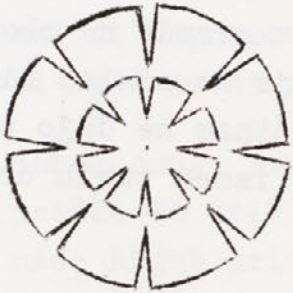
mentorica prof. Jevnikarjeva

naklada 400 izvodov

cena posameznega izvoda 3 dinarje

---

ilustracije Maja Klemenc

Ta številka je posvečena
29. novembru,
rojstnemu dnevnu naše Jugoslavije

"Naša domovina je boj in prihodnost;
ta domovina je vredna najžlahtnejše
krvi in najboljšega življenja. Iz mu-
ke trpljenja in suženjstva neštetih
milijonov bo zrasla naša domovina;
vsa ta lepa zemlja z vsem svojim
neizmernim bogastvom."

Ivan Cankar

KOROŠKA - NAŠA TISOČLETNA BOLEČINA

Ni dežele v Evropi, kjer bi poleg večinskega naroda ne obstajale še manjšine. Vendar manjšinsko vprašanje še zdaleč ni zadovoljivo rešeno. Mnogo je dežel, ki manjšinam ne dajo pravic, ki jih le-te upravičeno zahtevajo. Ena izmed takih držav je tudi Avstrija.

Nekdo je nekoč dejal, da je Avstrija zagovornica dvojne morale: za svojo manjšino v Italiji se zavzema do maksimuma, v odnosu do koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov pa ne izpolnjuje mednarodnih obveznosti.

Trenja med slovanskim in germanskim življenjem so se prvič pojavila že v 9. stoletju. Germani, ki so prišli na to ozemlje za Slovani, so začeli izvajati sistematično germanizacijo. Zatiirali so slovenski jezik, na slovenska področja so naseljevali nemške kmete... Slovenci so tako dolga stoletja živeli jezikovno in narodnostno zatirani. Slovenski jezik je veljal za jezik hlapcev.

Avstrijci so z raznarodovanjem, zatiranjem običajev, s popisi, pri katerih je število članov manjšine padalo zelo hitro, hoteli ustvariti vtis, da Koroška je in bo ostala nemška dežela.

Po prvi svetovni vojni je senžermenska pogodba sicer predvidevala določene obveznosti glede slovenske in hrvaške manjšine, vendar se usoda manjšin ni spremenila. V mirovni pogodbi je bilo določeno, da se mora manjšina s plebiscitom sama odločiti, v kateri državi želi živeti: v Jugoslaviji ali v Avstriji. Vendar takratna jugoslovanska vlada ni dovolj podprla zahteve manjšine. Nemška propaganda je bila vse preveč učinkovita in koroški plebiscit 10.10.1920 ni prikazal resničnih težav slovenske manjšine. Tako se je raznarodovalna politika lahko nemoteno nadaljevala. Avstrijci so ponemčili imena in

priimke, imena krajev, preseljevali so zavedne Slovence globlje v Avstrijo... Zatiranje Slovencev in Hrvatov se je še huje nadaljevalo po priključitvi Avstrije k tretjemu rajhu. Najboljši odgovor na tako politiko pa je bil boj koroških partizanov proti nacizmu.

Po koncu druge svetovne vojne so koroški Slovenci upali, da bo prišlo do priključitve Koroške k Jugoslaviji. Vendar se te nade kljub prizadevanju nove Jugoslavije niso uresničile. Zavezniki so bolj gledali na interese Avstrije kot pa na interese nove, socialistične Jugoslavije.

Nov in pomemben korak v zadovoljevanju pravic Slovencev pomeni podpis državne pogodbe leta 1955. Ta pogodba v nekaj členih določa tudi pravice Slovencev. Te pravice so: Slovenci na Koroškem imajo enake pravice kot Avstrijci, slovenski jezik je poleg avstrijskega uradni jezik v javnosti, otroci Slovencev imajo pravico šolati se v materinem jeziku, dvojezični napisi morajo biti povsod, kjer žive Slovenci... Vendar kljub podpisu državne pogodbe Avstrija ni izpolnila njenih določil. Še več! Dopušča celo delovanje izrazito nacističnih organizacij, kot je Heimatdienst.

Avstrijci vztrajno zatrjujejo, da lahko izpolnjujejo obveznosti pogodbe le pri določenem številu manjšin. Za to pa so potrebna ljudska štetja. Toda pri štetjih dele Avstrijci Slovence na "prave" Slovence in vindišarje. Zato se seveda zmanjšuje število Slovencev. Ta nacistični "izum" so uporabili pri vseh povojnih štetjih. Mislijo ga uporabiti tudi pri najnovejšem štetju, ki pa se mu Slovenci odločno postavljajo po robu.

Nacionalisti so si na Koroškem postavili za cilj popolno uničenje vsega, kar je slovensko. To so tudi javno izpovedali leta 1970. Predstavniki Heimatdiensta so tedaj jasno dejali: "Na Koroškem ne bo miru, dokler bosta tu obstajala

dva naroda!" V zatiranje Slovencev in slovenskih značilnosti sodijo tudi napadi na partizanske spomenike, podiranje dvojezičnih napisov, aretacije mirnih demonstrantov... Vse to kaže, da Avstrija ni demokratična država, kot sama večkrat zatrjuje, saj dopušča delovanje nacionalističnih in šovinističnih sil.

Vendar pa koroški Slovenci v svojem boju niso osamljeni. Z njimi je vsa jugoslovanska javnost, pa tudi napredni del avstrijske in svetovne javnosti. V Jugoslaviji se dan za dnem vrste protestna zborovanja, na katerih zahtevamo popolno uresničitev državne pogodbe. Tudi država je izpolnila svojo dolžnost do koroških Slovencev. Sekretariat za zunanje zadeve je na avstrijsko vlado naslovil mnogo not, v katerih opozarja na stanje na Koroškem, na določila državne pogodbe.

Črnoglede napovedi, da bodo Slovenci ob novem, še močnejšem pritisku klonili, se niso uresničile. Odpor je bil dovolj močan, da so Slovenci pridobili na veljavi, zrasla jim je nacionalna zavest in dobili so nove moči za nadaljevanje tega težkega, dolgotrajnega boja.

Milena Furlan, 2.c

NA SREČANJU MLADOSTI 76

Bila je noč, ko sem stala ob cesti. Vse je bilo tiho, prazno, luči so svetile same sebi, le veter se je igral s krošnjami dreves. Kazalec na uri se je premikal proti 12,30 in takrat se je izza ovinka pripeljal avto, se ustavil tik ob meni in šele takrat sem se popolnoma zavedala, da odhajam. Vse, kar se je godilo prej, je bilo tako medlo, nedoločno, zgodilo se je tako hitro, da mi tisti stavek: "Srečanje mladosti 76" ni pomenil dosti. Vstopila sem v avto in pred nami

je bila dolga pot. Nekaj časa sem opazovala cesto, luči, ki so ostajale za nami in premišljevala o sebi. Pravzaprav sploh nisem vedela, zakaj odhajam tako daleč. Zdelo se mi je, kot da jaz ne ustvarjam ničesar - ničesar podobnega pesnim. Zdelo se mi je, da bi lahko namesto mene sedel tu drug človek in bi ne bilo nobene razlike. So me poslali zato v Leskovac, da preberem nekaj pesmi o sebi? Toda vsa ta vprašanja so ostajala zadaj, kot neskončna sivina ceste.

Začelo se je daniti, vzhajalo je sonce in se pomikalo proti svoji najvišji točki, a mi smo še vedno drveli proti cilju mimo pokrajine, ki se je iz gričkov in vzpetin prelila v eno samo ravnino in polja. Leskovac, mesto na jugu Srbije, nas je praznično sprejelo. Nastanili smo se v hotelu, vendar dne, ki je bil še pred nami, kljub dolgi in utrudljivi vožnji nismo prespali. Ogledali smo si mesto, ki se je razprostiralo daleč naokoli. Pravzaprav je bilo vse skupaj videti kakor velika vas, le nekatere glavne ulice so kazale podobo mesta. Večer smo preživeli v mladinskem klubu, kjer se je zame srečanje pravzaprav začelo. Seznanila sem se z ljudmi, ki so prišli sem s prav istim namenom kakor jaz. Toda vsi so bili veliko starejši, resnejši, in res se je naslednji dan izkazalo, da sem najmlajša. Nekoliko preglavic mi je delal jezik, vendar smo se kljub vsemu sporazumeli. Organizator je od vseh zbral podatke, s katerimi nas je na literarnem popoldnevu tudi predstavil. Ko sem bila na vrsti, nisem v sebi čutila nobene vznemirjenosti. Občutek, da me je občinstvo razumelo, kljub drugemu jeziku, mi je vlil še več poguma, vživela sem se v svojo pesem, ki je bila nagrajena z velikim aplavzom in izbrana tudi za končno prireditvev, ki je bila višek srečanja. Tu sem se predstavila še večjemu krogu občinstva in zdelo se mi je, da sem svojo nalogo dobro opravila. Tej prireditvi pa je sledil še zaključek srečanja, na katerem smo vsi udeleženci prejeli diplome in bili pogoščeni.

Ob 4^h zjutraj smo zapustili kraj, v katerem smo preživeli dva prijetna dneva, ki mi bosta ostala v spominu. Posloвила sem se od organizatorja srečanja, ki mi je dal mnogo spodbud za nadaljnje delo in me povabil na naslednje srečanje. Nikoli ne bom pozabila njegovih besed: "Daj tisto, kar ustvariš, ljudem, da bodo brali!"

Darja Ivanetič, 2.a

ROJSTVO NAŠE RADIJSKE ODDAJE

V letošnjem šolskem letu je bil na pobudo mladinske organizacije tretjih letnikov ustanovljen uredniški odbor za radijske oddaje na naši šoli. Zamisel je bila zelo dobra, toda teže jo je bilo realizirati. Ko je bil naš predlog odobren, smo se z veliko vnemo lotili prve radijske oddaje, ki naj bi bila le nekakšen uvod v naslednje. Tedaj smo uredniški odbor sestavljali vsi člani, saj nas ni bilo veliko. Za napovedovalca smo izbrali naša znanca Meto Fabjan in Metoda Sajeta, za tehnično plat oddaje pa sta poskrbela Dare Fink in Matjaž Simonič. Za glasbeno spremljavo sta plošče priskrbeli in izbrali Marjana Perdec in Janja Kastelic. Ostali člani smo se trudili, da je oddaja stekla ob kvalitetnem veznem tekstu.

Na poziv, naj tudi drugi dijaki sodelujejo pri realizaciji prve oddaje, nismo dobili nobenih predlogov, tako smo si morali delo sami razdeliti. Kljub temu da je vsak začetek težak, pa nam ni zagrenil veselja do dela. Zbrali smo se dan pred oddajo in se po štiriurnem napornem delu prebili do konca snemanja. Veliko dela za polurno oddajo, smo si rekli, a bili smo srečni. Tedaj je ostala le še ena skrb, ki pa je bila največja: kako^{bo} z oddajo, ko jo bomo posredovali

širšemu krogu poslušalcev.

No trak se ni strgal in ni bilo nepredvidenih motenj. Bili smo le razočarani, ker nam ni nihče sporočil, kaj mu je bilo všeč in kaj ne ter kaj si v naslednjih oddajah želi. Tudi predlogov za ime radia nismo še dobili in jih torej še vedno čakamo.

Maja Klemenc, 3.a

Z MATURANTSKEGA IZLETA V DUBROVNIK

Bilo je vlažno avgustovsko jutro, ko se je megla počasi dvigala nad pokrajino in so bršljani naznanjali skorajšnji konec poletja. V avtobusu je bilo zgodaj zjutraj tiho, nape-to pričakovanje, ki se je na poti na zagrebško letališče vse bolj stopnjevalo in se na cilju spreobrnilo v veseli živžav okoli petdesetih dijakov - maturantov. Polet do Dubrovnika je potekal normalno in vsakdanje, a žal kar prehitro. Na cilju nas je, utrujene od poti, pričakalo močno sredozemsko sonce, zelenje, polno dišav, svojevrstno staro naselje, stisnjeno ob breg. Male stavbe so kazale svoja kamenita ogrodja in s temnimi okni pogledovala na sinjino /sprva ju nismo ločili/ morja in neba.

Že prvi dan smo okusili tudi "drugo plat" lepote malih naseljenih bregov, ki so se vse bolj strmo dvigali nad starim obzidjem in se med seboj povezovali z neštetimi stopnicami. Želeli smo jih prešteti, pa nam sonce in utrujenost nista dovolila. Tudi morje je bilo tedaj nenavadno osvežilno in niti se nam ni zdelo preveč mrzlo, čeprav je imelo od 22° do 24° Celzija.

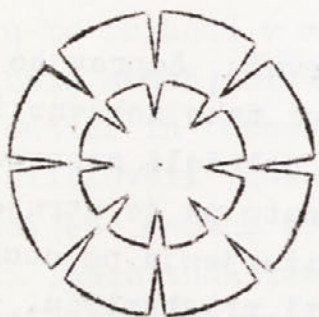
Že kmalu po prihodu v mesto smo bili v skupinicah določeni po zasebnih sobah, bivališčih Počitniške zveze. Bile so prijetne, snažne in tesno skupaj. Prvi dan smo v popoldanskih urah "raziskovali" mestne ulice in iskali bližnjice v precej oddaljeno mestno središče. Toda že drugi dan smo spoznali, da lahko tudi kamen žge tako močno, kot je tedaj sonce. Zgodaj zjutraj smo obiskali staro mestno obzidje s štirimi mogočnimi trdnjavami, med katerimi se je na SZ koncu bohotila Minčeta. Skrbno smo obudili zgodovino stare naselbine, ki jo je prvotno grško in latinsko prebivalstvo ustanovilo zaradi obrambe pred Slovani in jo imenovalo Dubrava. Leta 1205 se je začelo za mesto obdobje beneške nadoblasti in je trajalo do leta 1358. V naslednjem stoletju so mestu gospodarili Ogri, leta 1667 pa ga je silovit potres skoraj popolnoma uničil in so ga še v istem letu obnovili v današnjem obsegu. Po dunajskem kongresu 1915 je mesto dobila Avstrija in tako je mesto ponovno izgubilo svojo samostojnost.

Proti poldnevu, ko je sonce zasijalo pravokotno na kamenite stene, smo z obzidja odšli v varno senco ozkih, kamenitih ulic in obiskali nekaj cerkva. Posebno zanimiva je bila cerkev sv. Vlaha, zaščitnika mesta, kjer je shranjeno srce Rudjera Boškovića. Med najzanimivejšimi eksponati so bili prav gotovo glava, roka in noga svetega Vlaha. Frančiškanski samostan s cerkvijo in grobom pesnika Gundulića nas je presenetil z razgibanim kamenitim portalom, kakršnega smo lahko občudovali na starem benediktinskem samostanu iz 11. stoletja na otoku Lokrumu. Na poti proti mestnim vratom smo si lahko ogledali še knežji dvor, Orlandov stolp in prelep mestni vodnjak. Po dveh urah utrujajoče hoje smo odšli proti svojim sobam. Popoldansko kopanje v morju nas je razbistrilo in nam vlilo novih moči, ki smo jih prav uspešno izrabili v nočnem potepanju po mestu. Naslednji dan nas je pozdravilo zopet močno mediteransko sonce. Enotno smo sklenili, da se z ladjo odpeljemo na bližnji otok Lokrum in se

za en dan umaknemo bučnemu mestnemu vrvežu, čeprav so gostinci jedikovali, da v septembru le ni več tako zabavno in je gostov veliko manj. Na Lokrumu smo si ogledali naravoslovni muzej in benediktinsko cerkev, kmalu nato pa je utrujenost le premagala našo željo po daljšem križarjenju po otoku. Zvečer, ko smo se z ladjo vračali proti pristanišču, je mesto oživel v tisoč lučeh in od daleč je bilo razločno slišati melodijo starih dalmatinskih pesmi. Tudi naslednji dan jih je bilo slišati in tudi vse naslednje dneve, saj tu prebivalstvo živi od morja in od pesmi, svobodno, kot so bili nekdanj njihovi predniki, prijetno utesnjeno v svoji dobri tradiciji, ponosno na lepoto svoje zemlje in morja. Na glavni ulici, kameniti Straduni, se je to prebivalstvo mešalo s številnimi tujci in kdaj pa kdaj je bilo slišati čudno govorico; mešanico angleščine, italijanščine in hrvaščine.

Poslednji dan je minil v poslovilnem obhodu po mestu, ko je vsak želel kupiti vsaj majhen spominek, drobno darilce domačim, nekaj, kar ga bo za vselej spominjalo štirih prelepih dubrovniških dni. Z žalostjo smo se poslovili od gostiteljev, preprostih ljudi, ki so se tako kot njihovi someščani ukvarjali predvsem s turizmom. Govabili so nas na ponoven obisk in marsikdo se bo odločil, da se vrne. Dubrovnik in njegovih prebivalcev namreč ne moreš spoznati naenkrat, Dubrovnik je skrivnostno in večno mesto.

Joli Valentič, 4.a

Sedim in pišem pesem,
pišem, ker mislim, da bo potem drugače,
da bom s pesmijo razsvetlila tudi moj najtemnejši dan na
svetu.

Noč je
in tudi moja notranjost je prekrita s temino,
s sivino, ki je težka,
in čutim, kako me tlači,
in čutim, kako me potiska vedno niže, vedno niže...
Zdaj ne morem več globlje - ležim na dnu
in v tej globini sem čutila konec ... preteklost.
Čutila sem ga tako globoko v sebi.
Toda prišel si, razklal si bolečino -
na tisoč delcev si jo razklal -
brez besed, le s tišino...

In v tistem trenutku spoznaš človeka
in začutiš njegovo praznino
in leden pogled, ki je bil topel,
in hinavski nasmeh, ki je bil vabeč,
in srce, ki je postalo kamen,
in čas in resnico preteklosti.

Spoznaš in s spoznanjem moraš dalje.
In greš, greš v tisti kos sveta,
ki ga vidiš še manjšega in še temnejšega,
greš z lažjo in bolečino, zakopano v globini nasmeha.

Greš in vsak korak je trši, bolj odločen - moraš dalje!
Ljudje hitijo mimo - kot vedno
in sonce vzhaja in zahaja - kot vedno
in vprašanje, in laž... in preteklost.
A ti greš in moraš mimo,
predreti moraš temino s spoznanjem:

ZA TEMO JE VEDNO SVETLOBA!

Darja Ivanetič, 2.a

DEKLE, KAKRĚNO SEM SI VEDNO ŹELEL

Sedim za mizo. Sam in Źulim sok.
Skozi temo prodirajo zvoki glasbe. PremiŹljujem.
PremiŹljujem o vsem, o tistih, ki pleŹejo in so ta hip
srečni, o sebi, o svoji ljubezni, ki je ni, in Źe o mnogočem.

Proti moji mizi prihaja dekle. Ko jo gledam, jo takoj oprede-
lim za hipijevko. Usede se poleg mene in me izzivajoče gleda.
Smejem se sam pri sebi in jo nepremično gledam. Vem, da ko-
maj čaka, da ji bom kaj rekel. Toda ne, nič ji ne bom rekel.

VŹeč mi je. Vedno sem si Źelel, da bi imel tako dekle,
frikico, bi rekel med prijatelji. Tako dekle, ki bi se vedla
svobodno, ne oziraje se na druge, in ki bi imela podobne po-
glede na svet kot jaz.

PriŹge si cigareto. Dim puha naravnost vame. Sicer je pa Źe
vse zakajeno in me ne moti. Gleda me in vidim, da se je spri-
jaznila s tem, da bo ona tista, ki bo prva odprla usta, če
se bo hotela pogovarjati.

"BoŹ cigareto?" vpraŹa.

"Ne kadim," ji odvrnem.

"Od kod si?" ponovno vpraša.

"Ni važno."

"Kako ti je ime?"

"Kar Ilac mi reci."

"Jaz sem Noemi. N-O-E-M-I."

"Od kod pa si?"

"Ni važno."

Najin dvogovor je zopet zamrl. Odločil sem se, da ji povem, da mi je tako dekle, kot je ona, zelo všeč.

"Všeč si mi."

"A si tudi ti tak kot drugi? Danes pa res nimam sreče!"

"Ne, nič ne mislim s tem, da si mi všeč!" ji odvrnem. Razložim ji željo in misli o dekletu, ki bi bila taka, kot je ona, ali vsaj njej podobna.

Sproščeno govorim in ji razlagam, kako je bilo do sedaj z menoj, da sem do predkratkim samo sanjaril, da pa poznam dekle, ki bi lahko postala to, kar si jaz želim.

Govorim ji, ona pa me zavzeto posluša.

Končal sem. Zrem v temo.

Bojim se tega praznega pogleda.

"Mi daš sok?" zaslišim njen glas.

Vzame kozarec in si ga postavi predse. Potem seže v nekakšno vrečo in privleče na dan neki zavitek.

Nagnem se čez mizo in preberem: Ansyln.

"Tabletomanka?"

"Ja, že skoraj leto," odgovori in spije tablete z mojim sokom.

"Zakaj?" vprašam.

"Veš, veliko jih je bilo, ki so hoteli vedeti zakaj. Nisem jim povedala. Vendar tebi bom. Veš zakaj? Zato, ker te ne poznam, ker vem samo, kako ti je ime. Mogoče tudi zaradi tega, kar si mi povedal malo prej.

Skoraj leto dni jih že žrem. Leto žalosti, obupa in tablet. Pred tem pa sem bila leto dni nepopisno srečna. Nikoli ne boš uganil, zakaj sem prisedla k tebi. Podoben si mu, to je tisto. Podoben njemu, ki mi je bil vse.

Začelo se je, kot se začne na tisoče takih zgodbic. Že dolgo mi je bil všeč, pa tega nisem hotela priznati. Toliko sošolk in prijateljic je bilo zaljubljenih vanj, da sem trdno sklenila, da bom izjema. Minilo je že precej časa, vendar še nisem pozabila svojega sklepa, ko so prijateljice začele govoriti, da sem mu všeč.

Pa jim nisem verjela. Vseeno pa sem se potihem veselila in si dopovedovala, da ni res, da bi potem ne bilo razočaranja toliko večje.

Neke sobote pa je prišel k meni in mi rekel tiste usodne besede. Bilo mi je prijetno toplo, ko mi je povedal, in ves naslednji mesec mi je bilo vselej, ko sem ga srečala, tesno pri srcu.

Imela sva se rada. Toliko lepih trenutkov sva preživela skupaj, bilo mi je kot v rajju. Toda kmalu, prekmalu je prišel konec. Toliko čudovitih stvari sem mu imela še povedati. Dolgo sem že slutila konec, vendar sem si njegova dejanja razlagala z vsem mogočim, samo s tem ne, da me ne bi imel več rad.

Minilo je leto dni najine ljubezni in nekega dne je le zbral toliko poguma, da mi je povedal, da ne čuti ničesar več do mene.

Zaradi njega sem prejkotala mnogo noči. Bilo mi je popolnoma vseeno, kaj se dogaja z mano. V začetku sem jemala pomirjevala. Najprej predpisano dozo, pozneje več. Več tablet, prej sem se znašla v svetu, v katerem sva bila samo jaz in on. Podoživljala sem tiste srečne trenutke z njim. Nekdanja prijateljica mi priskrbi tablete. Včasih sem jo prezirala, ker si je uničevala življenje, sedaj jo razumem. Ne morem si pomagati. Ko bi si lahko, nisem hotela. Za nič

mi ni, toda vem, da bi lahko spet našla koga. Ni potrebno, da je ne vem kdo, ampak moral bi biti človek.

Kaj misliš, kje je sreča? Ali v izobilju denarja, za katerega se pehaš v našem svetu dan za dnem, ali pa v pre-mišljevanju in notranji sreči, pa čeprav ob pomanjkanju vse-ga tega našega izobilja?

Meni se ni težko odločiti! Ti ne veš, koliko rabi člo-vek, da je nesrečen!"

Poslušal sem jo z odprtimi usti. Razumel sem jo in v tem trenutku sva si bila tako blizu, tako blizu, da je bila ona del mene in jaz del nje.

Lepo mi je bilo, toda samo nekaj trenutkov, kajti spom-nil sem se na prijatelje, na družbo, v katerim živim, in bila sva si daleč kot še nikoli poprej.

"Rad bi ti pomagal," sem izdaval.

"Saj si mi," je dejala, "saj si mi," in odšla z objo-kanimi očmi, dekle, kakršno sem si vedno želel.

Iztok Gradecki, 3.a

NAŠE ŽIVLJENJE

Budilka,
služba,
denar
in stolpnica
in TV -
iz dneva v dan
isti sestavni deli
enoličnega prebijanja
skozi čas,
isti togi ritem
našega
življenja.

Jelka Lešnjak, 1.a

KDAJ

Takrat,
ko bo človek poslušal
petje ptic
in šepet gozdov
in se bo napil
čiste studenčnice v gorah;
takrat,
ko se bo človek zamislil
ob pogledu
na sončni zahod,
takrat
bo življenje
lepo.

Jelka Lešnjak, 1.a

Človek spreminja pogled na svet:
najprej je zanj to cvet,
potem plod,
nazadnje smet!

Darja Ivanetič, 2.a

Najprej so bile sanje...
Metulji brez kril,
ljudje samo v belem,
nasmeh na sceni
praznega gledališča.

Stopile so se v razmišljanju...
Mrtvi metulji, vse več,
sprevod črnih žensk,
v strup kane solza leka,
zastor se dvigne.

Misli so sprožile čustva...
Bitja izumirajo,
v množici črnih pisana krila,
svet skozi solze je gola resnica,
na odru igrajo - življenje.

Izgine smeh,
skopni iz usten
kot pomladni sneg.
Izza tančice
se dviga pošast,
zlovešča in črna.
Krik zamre,
železni kremplji
že oklepajo srce.
Vitez v krvi,
vsenaokrog pa
oklep samote.
Zato -
je tudi bolečina lepa.

SLEDI

Hodim po jesenskem gozdu in z nogami brcam odpadlo listje. Za mano ostaja široka sled in večkrat se ozrem po njej.

Premišljujem in ozrem se po minulih dogodkih. Tudi oni so pustili svojo sled. Ta sled pa je v moji notranjosti in jo vidim samo jaz.

Spominjam se meglenega jutra, ko sem kot ponavadi tekkel v šolo. Ko sem pritekkel do vogala, sem si oddahnil, kajti za vogalom je dolga dolina in tek je lažji. To jutro pa ni bilo tako.

Sredi teka sem se ustavil in zagledal čuden prizor. Na pločniku izza vogala je čepela starejša ženska, okoli nje pa so bila sama jabolka in nekaj od teh se jih je zakotalilo v dolino. Ne da bi pomislil na kaj drugega, sem odložil torbo in ji pomagal pobirati jabolka. Ves čas sem bil tiho, ona pa je s trezočim se glasom razlagala, kako je padla in da so se ji raztresla jabolka. Nenadoma mi je bilo nerodno, ko mi je to pripovedovala, kajti takih jabolk, kot so bila tista, jaz nočem jesti, razen če ni lepših. Pobrala sva jih in spet sem pograbil torbo, da bi stekel v šolo. Ona pa je vstala, si strepala obleko in si s hrbtno stranjo dlani brisala oči. Pogledala me je in rekla: "Hvala! Dober fant si."

Jaz pa sem že tekkel v šolo in premišljeval, zakaj se kaj takega zgodi ravno meni, ki že tako ali tako rad zaspim in zamudim pouk.

V šoli je seveda sledilo opravičevanje. Tisti trenutek bi naredil vse drugo, samo da se mi ne bi bilo treba opravičevati s tako nenavadnim opravičilom. Vedel sem, da se bo skoraj ves razred smejal mojemu opravičevanju. Vendar je tudi razred minil smeh, ko smo poslušali:

"Ne vem, kaj bo z nami? Leni ste, špricate! Samo na golju-
fijo mislite, zato pa je tako! Učili bi se!"

Tudi doma ni bilo dosti drugače: "Poglej, kakšne ocene imaš!
Kaj pa misliš?"

Tako sem zdaj tukaj, v gozdu. Rad sem v naravi, ker sem sam.
V moji notranjosti pa butajo kot morski valovi v čeri besede
ob moje misli: "Dober fant si. Leni ste! Kaj pa misliš!"

Premišljudem o vsem, o teh dogodkih, ki so pustili v meni
svojo sled.

Sledi. V moji notranjosti jih je čedalje več.

Odraščam...

Iztok Gradecki, 3.a

SAMOTA je čas, ko si sam...

ko sediš in gledaš v dalj

in misliš,

da si sam,

da ni nikogar ob tebi,

A vedi: samota je čas, ko si z vsemi!

Darja Ivanetič, 2.a

TE BOM ČEZ DVAJSET LET ŠE SPOZNALA

Že marsikdo je rekel, da ni prijaznejše deželice, kot je Bela krajina. Je nekaj posebnega, daje videz mirnosti, prijaznosti in dobrote. K temu pripomorejo še ljudje, med katerimi težko najdeš skopuha ali delomrzneža.

Na skopi belokranjski zemlji ni bilo nikoli možnosti za razvoj trdnih kmetov, ljudje so tu živeli skromno in revno. A ravno ta skopa zemlja, ilovnata in kamnita, je Belokranjca vzgojila v trdnega, odločnega človeka, ravno ta zemlja ga je priklenila nase, da se je boril in obstal.

Najlepše je v Beli krajini jeseni, ker zori sadje in je čas trgatve. Žalostno pa je, da naša jabolka in drugo sadje pada po tleh, ker ga nima kdo obirati. Stari imajo že revmo v kosteh in si ga ne zmorejo nabrati niti za zimski prigrizek. Mladi kmetje pa se ukvarjajo z donosnejšim kmetijstvom, saj jabolka toč nihče ne odkupuje.

Ljudje še vedno mislijo, kako veselo je pri nas v trgatvi. Včasih je res bilo, ko sem bila jaz še predšolski otrok. Brentači so vriskali po vinogradih, da je kar odmevalo, in zvečer se je iz zidanic razlegla narodna pesem. Pa tudi takrat, kadar je bilo treba vinograd prekopati, so se zbrali ljudje in skupaj opravili težko delo.

Kakor vse drugo se je posodobila tudi trgatvev. Belokranjci pa so še vedno prijazni in nobeno leto ob trgatvi ne ostanejo brez obiskov. Stare kolovoze do zidanic so popravili ali razširili v prave ceste /s samoprispevkom!/, tako da sorodniki, prijatelji in znanci pridejo tja z avtomobili, katerih prtljažniki so polni vrečk, cekarjev, košar, gajbic in podobnih rekvizitov, ko se vračajo. Seveda jeseni noben mestni nečak ne pozabi na staro mamino teto, ki ima košček vinogra-

da, ali na bratranca v sedmem kolenu, ki še vedno goji bujen sadovnjak. Iz zidanic pa se sliši Bjelo dugme in Lojze Slak, saj so kasete nadomestile ljudska grla. Če se slučajno najde ta dva stara prijatelja in si v dobri volji kaj zapojeta, pravijo: "Poglejte ju, pijanca stara!"

Zanimivo pa je, da se spomladi, ko pride na vrsto obrezovanja, prekopavanje ali špricanje vinograda, le redki nečaki spomnijo na svoje tete. Večina se jih naredi "francoza" ali pa ljubi teti pišejo, da je v Ljubljano prišla gripa in so v družini kar vsi bolni.

Čeprav sta črnomaljska in metliška občina med najmanj razviti v Sloveniji /sodeč po štipendijski politiki bo to držalo kot pribito/, mislim, da v turizmu oz. vikendaštvu zastajata samo za obalo in Gorenjsko. Po naših goricah vikendi rastejo kot gobe po dežju. Imajo tudi po tri betonske plošče, drugi pa so spet majhni, leseni, a stilno dragoceno opremljeni. Zdaj, ko je inšpekcija prišla do zaključka, da si očka in mamica poleg dveh šoloobveznih otrok težko ustvarita hišo, vikenda na morju in v gorah, kupita najnovejši avto, družine raje v mestu obdržijo družbeno stanovanje in si tu postavijo "samo" vikend z razgledom na steljnike, gozdove in Kolpo. Je pač tako. In ljudje smo taki, da včasih radi drug drugega poslušamo in posnemamo, tako se je tudi Belokranjec že nekoliko nalezl mestnega razpoloženja. Sicer mu je težko, ko podira svojo leseno zidanico, ki nima svetlih oken, ampak samo linice. Mejaš - Novomeščan ima veliko, iz opeke zgrajeno "zidanico", z velikimi okni in širokim stopniščem do vhodnih vrat. Belokranjec ve, da se je v svoji stari bajti brez elektrike bolje počutil, ve, da je v njej mošt bolje zorel v vino, zanj je bila lepša, saj je bila klet vsa pod zemljo in je ven gledala le dvometrska "kamra" z majhnimi okenci. Toda, naj meščani vidijo, da tudi mi zmoremo opečnato zidanico, si misli. Saj imamo tudi mi tovarne, v katerih

delamo, in nismo več revni, Saj imamo vsako leto nekaj metrov več asfaltnih cest, imamo nove šole, tovarne, vrtce, trgovine in sploh napredujemo. Tako zazidujemo tudi gorice, zazidujemo, zazidujemo in - uničujemo.

Tatjana Kapš, 3.c

HAIKU

Pozna ura
v daljnem oknu luč
kot bi bilo že jutro

Snežne kopice Gorjancev
kot bele kapice
zimskih dečkov

V velikem zvoniku
je odbilo poldne
- kazalca se ljubita

Skozi okno
glava starčka spominja na sliko
mojega deda

Prižgem svetilko
soba je žalostna in pusta
kot prej

Ko stopim pod luč
sva dva
- jaz in moja senca

Včasih senca
včasih misel
za menoj na poti k domu

Ne smem te utrgati
ne smem te pustiti
ti vrtnica

Jolanda Valentič, 4.a

KRIK - POZDRAV - NASMEH

DANES

Nekdo krikne tvoje ime. Zdrzneš se, v prvem hipu ves prežet z radostjo, da jim nekaj pomeniš. Čez čas se zaveš, da si samo predmet sprostivte njihovih čustev, ki niso v nikakršni povezavi s tabo. Morda nosijo ta krik v sebi s prepričanjem, da njihovo verovanje v vse dobro zahteva potrditev v prebujenju družabnosti osamljene duše. Nočeš verjeti, da morejo nekoga navdajati prijateljska čustva do vseh, vključno tistih, ki jih razen njihove lupine sploh ne pozna. Cilj vselej opraviči njegovo sredstvo.

Taka je žalostna podoba dlakocepstva. Celotno sliko z duhovno čisto vsebino razbije na številne delce Niča. Ne verujem v Nič. Ali zaupam kriku...? Tudi teh treh pikic ne maram, ker jih nosi s sabo val moderne duševne razklanosti in ker ničesar ne rešijo. So samo navidezni vrh mrtvega duha, ki se izživlja v kritiki družbe in sveta.

VČERAJ te je neka gospa ogovorila: "Dober dan. Obeta se nam lepo vreme. Kako ti kaj gre?" V mislih odvrneš: "Hvala za dober dan. Danes ni bilo sreče z njim, morda kdaj drugič. To neštetokrat obrekovano vreme smo pa že pretipali do obisti. Čas je, da si nekoliko odpočije. Kako kaj gre, vprašujete? Oh, nič ne gre, vse lahko in težko nosim sam na svojih ramah."

Je to ironičen posmeh, puščica na zlizano konvencionalnost, izraz usmiljenja, obtožba ne najnovejše generacije? S tvoje strani se zdi nenaravnost, ker je določena z normami, ki se jih da naučiti. Vsekakor je ne gre prezirati. Tvoja obsodba ali odobravanje bo omejeno z določeno dobo, v kateri se razvijajo tvoja spoznanja. Ta torej niso absolutna, saj kot pripadnik določene generacije nehote pristransko sodiš

druge. Sodnika lahko igraš samo sam zase.

Sanjalo se ti je, da boš JUTRI odkril nasmeh. In tvoje sanje so že na poti k uresničenju. Pošteno in za večne čase sit svojih skrivanj in svoje krinke, preobleke in sprenevedanj boš v zrcalu tovariškega nasmeha ugledal sebe. Tvoja vera ni bila zastonj. Namesto v psihološko posvetovalnico boš zavil med preproste ljudi, ki ti bodo vlivali novih moči, mogoče prav s svojim odkritim nasmehom.

Takrat boš v preprostosti odkril resničnost.

Slavica Anžlovar, 3.b

Človek,
si prepričan,
da poznaš
samega sebe ?
Torej povej,
zakaj
si včeraj pohodil svet;
zakaj
ti je ob prihodu pomladi
vzdrhtelo srce ?
Priznaj, človek,
da ne poznaš
niti svoje lastne duše.
Toda -
ne čudi se temu,
kajti tovarniški dim
je pregost
in žvenket denarja
preglasen,
da bi se mogel spoznati

Jelka Lešnjak, 1.a

ZAUPAJ MI, PRIJATELJ

I.

Zaupaj mi, prijatelj,
ne odtegni mi roke,
ustavi se pri meni,
saj mi pomeniš vse.

IV.

Moj dom je tvoja streha,
tvoj jok je moja bol,
in moj je tvoj prijatelj:
povsod jih je dovolj.

II.

Pri meni boš, prijatelj,
pristan našel vsekdar,
odkritost mi je ljuba,
a varati - nikar.

V.

Samota moj sopotnik
in žalost je bila,
iskala sem ljubezen,
prijatelja našla.

III.

Razkrij mi tajne svoje,
zaklenem jih v srce.
Če tebi ni do tega,
jih nihče ne izve.

VI.

Zato ostani z mano,
tovariš mojih dni,
preveč bila sem sama,
srce si te želi.

VII.

Imela sem ljubezen,
a ta prerada umre!
Prijateljstvo ostane;
še čas ga ne razjé.

Marija Trunkelj, 2.a

KLJUB SPOZNAVANJU SE NIČ NE SPREMENI .

Nebo ima barvo mrtvega obraza. Za odmirajočimi drevesi v daljavi je nekaj svetlobe omejene v krog, obdane z vijoličasto modrino. Pravzaprav je to res sonce in to dejstvo za trenutek osrečuje.

Premišljudem, na kaj spominjajo tisti štirje topoli. Kljub svoji razvejanosti so dolgočasni, kot ljudje brez domišljije. Zavidam jim njihovo velikost - bliže nebu so. Želim si njihovega miru.

Vrtnica pod breskvijo brez listja je umrla. Uvelost njene nekdanje dišeče lepote osvežene z jutranjo roso spravlja v obup. Koliko let še, da ji postanem enaka? Tudi ona je mirna kot topoli. Sprijaznila se je, ve, da je boj brez smisla.

Vse je nekako mrtvo, umirajoče. Tudi v meni je jesen.

Iz ovitka s človeško sireno vzamem glasbo. Sprejemam jo, pomaga mi pozabljati, včasih se spominjam, osrečuje me, osvobaja.

Občudujem skladnost "sirene" na ovitku in si želim spoznati notranjost te telesne popolnosti, ležeče na modrih skalah z modrim morjem v ozadju. Tudi ona je modra kot skale, ki nosijo njeno čudovito telo, kot morje, ki ima barvo njenih oči. Njeno telo - sanje nepopolnih, je nežno modro, kot dragulj na njeni kroni, kot dragulji, ki se ovijajo okoli njenih zapestij. Temno rdeče ustnice so vabljivo našobljene, izraz na obrazu skrivnosten in vabeč. Občutek, da je to pravzaprav čarovnica, potrjujejo skodrani lasje težko določljive barve, ki v dveh gostih slapovih preko njenih ramen in prsi padajo na modro skalo.

Oboa in saksofon ustvarjata vizijo slike na ovitku plošče. Misli se sprostijo, potujejo, dokler se jima ne pridružijo

drugi instrumenti. Čudoviti zvok kitare, glas, melanholični glas, besedilo, ki sili k spominom. Avto na cesti za hip pretrga nespremenjeno enoličnost okoli topolov. Mrtva vrtnica za trenutek oživi v vetru.

Utesnjenost ne preneha, ni razrešljiva, ker je v meni sami in ker jo razum priznava, čeprav se zaradi tega zaničuje. Tudi begi ne pridejo v poštev, ker je zasledovalec neviden. Zakaj pravzaprav ta strah? Bom tudi jaz nekoč ropotala s krožniki in drugo posodo v kuhinji, bom tudi jaz otopela kot moja in tvoja mati? Prekleta vsakdanjost, uničuješ me, bojim se te! Toda kako iz nje? Strah me je postati "vsakdanjost". In kaj za vruga pomenijo te solze? Odpiranje in zapiranje vrat, koraki. Sprašujem se, zakaj to neprestano počenja, za koga, kako vzdrži. Je res postala samo še stroj brez čustev, ki jih zelo redko pokaže? So trenutki, ko čutim do nje neizmerno ljubezen in hvaležnost, usmiljenje, ki si ga morda celo želi. In potem ta čustva zopet ubije njena odbijajoča hladnost, nedostopnost, nečloveškost. Preveč me ljubi ali pa me morda sploh ne. Tudi jaz sem zanjo vsakdanjost, kot npr. tisto ropotanje s posodo. Upiram se ji, hočem ji pomagati ven iz umiranja, iz otopelosti. Ne sprejme me, noče, ne more, ne vem. Želim si je, poskušam, čeprav sem bila zavrnjena, ostajam sama. Ne obsojam je, človek je. In te solze so zaradi nje? Zakaj ne razume, zakaj ne spozna? Ne slišim je več. Živi listi mrtve vrtnice, zeleni ste kot njene oči. Oči, ki jih ne morem pozabiti. Zeleni ste kot oči, ki so ljubosumne na rjave oči, kot oči, v katerih iščem ljubezen. Iščem ljubezen, ki je nisem občutila in ki si jo želim. Toda on si ne želi ljubezni, ki jo pogrešam pri drugem človeku.

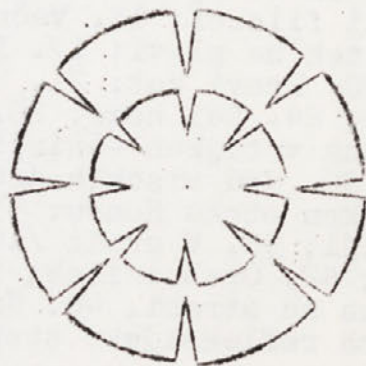
Tesnoba narašča, prerašča v bolečino. Nastal je kratek stik, besedni boj brez izida, prepad se poveča. Tema "pogovora" postane vsakdanji klepet, toda ne more izbrisati prepada. Iščem most, sama sem. Nikjer roke, nikjer pomoči. Oglasi se

dvom. Ima smisel želeti si na drugi breg? Sedaj zamre še klepet. Ostane glasba, glasba odmirajoče generacije. Mirna, enostavna, brez presenečenj.

Topoli in vrtnica so izginili v temi. To prinese delno olajšanje, ker tema skrije ubijajočo enoličnost. Dan umira, da se jutri znova rodi, dolgočasen in siv, enak današnjemu in jutrišnjemu.

Tema je gosta, neprodorna, skrivnostna, čeprav vem, da skriva topole in vrtnico, ki so oživali v vetru. Tema v meni je še gostejša, nepremagljiva, boleča s svojo izzivalno skrivnostjo. Glasba je utihnila, luči ni več, topoli in vrtnica so se umirili. In najbolj smešno pri vsem tem je, da bodo jutri tudi vse te večno enake stvari **videti malce drugače**. Iskanje se bo nadaljevalo.

Ljubica Rataj, 4.e

1	2	3	4	5	6			7	8	9	10	11	12
13						14		15					
16					17			18			19		20
21				22			23			24		25	
26			27						28				
		29						30					
31	32					33	34					35	36
37					38						39		
40		41		42			43				44		
45	46		47				48		49	50			
51								52					

VODORAVNO

1. Priprava za sprejemanje in oddajanje elektromagn. valov; 7. Rimski državnik, pesnik in stoiški filozof; 13. Večerna obleka; 15. Mesto v severni Italiji; 16. Izrastek na glavi; 17. Lantan; 18. Pijača južnih Slovanov; 19. Liter; 20. Pravi kot; 21. Nizek ženski glas; 22. Slovenski sklad. Pahor; 24. Del noge; 26. Sebe /krajše/; 27. Kuhinjska posoda; 28. Predpona v tujkah -štiri; 29. Pripadnik nekdanje indoevrop. skup. ljudstev; 30. Rod visokih dreves s plodovi v trdem ovoju; 31. Mesto na japonskem otoku Honšu; 33. Sel; 35. Časovni veznik; 37. Gorovje v Bolgariji; 38. V sredi /lat./; 39. Soc.rep.Slov.; 40. Samoglasnik; 41. Uran; 42. Oseb.zaimek; 43. Pomož.glagol; 44. Poleg; 45. Dvignjena odprtina na strehi; 48. Naslonitev ene besede na drugo /slov./; 51. Izraz za refleksijsko stopnjo telesa; 52. Ladja za prevoz tekoč. goriv.

NAVPIČNO

1. Knjiga zemljevidov; 2. Mesto pri Benetkah; 3. Sorodnik; 4. Republika v Šr. Ameriki /...Salvador/; 5. Nikalnica; 6. Atlas; 7. Gora v Karavankah; 8. Gr.bog vetrov; 9. Niko Ravnik; 10. Prist.mesto v Izraelu; 11. Krapina; 12. Žila odvodnica; 14. Levi pritok Rena v Švici; 22. Prevoz.sredstvo; 23. Vokal in soglasnik; 24. Holandski slikar /Aert van de/; 25. Enaki črki; 27. Del noge; 28. Zbor treh pevcev; 29. Odkritelj Amerike; 30. Vzhod; 31. Obdobje geol.preteklost; 32. Ivanov Iztok; 33. Kos Edo; 35. Nevarna stanja; 36. Dev; 38. Gr.čtok /Nikonos/; 39. Povezava dveh elem.; 42. Čutilo; 46. On /fr./; 47. Neon; 49. Karlovac; 50. Začetnici nemškega pesnika.

